

Naročnina
40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din.
Izven Jugoslavije: Celo leto 160 din. Inse-
reti ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;
pri večkratnem inseriranju primeren popust.
Upravišтво sprejema naročnino, inserate
in reklamacije.

Naša Straža

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

»Naša Straža« izhaja v ponedeljek, sredo in
petek. Uredništvo in upravišтво je v Mari-
boru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se
more govoriti vsaki dan samo od 11. do
12. ure. Rokopisi se ne vračajo.
Nezaprite reklamacije so poštnine prost.
Telefon interurban št. 113.

87. številka.

MARIBOR, dne 18. septembra 1925.

Letnik I.

Avstrija in njena bodočnost.

Med tistimi, ki z ukrepi sedanjega zasedanja sveta Zveze narodov niso zadovoljni, se tudi nahaja Avstrija. Ta država je podobna človeku, ki ni nikdar zadovoljen, marveč vedno slabo razpoložen in čemerikav. Iz njegovih ust prihajajo samo besede nezadovoljstva, kritiziranja, obsojanja, tarnanja in zahtevanja.

Priznati je treba, da gospodarski položaj Avstrije ni najboljši. Ako sodimo objektivno, moramo obenem priznati, da se nobena evropska država po svetovni vojni ne nahaja v rožnatem položaju. Povsod je polno bodečega trnja, ki prizadeva sedanjemu rodu velike težave in bolečin. Ako bi bili spričo teh splošnih težav vsi narodi tako občutljivi in nepotrpežljivi, kakor so avstrijski Nemci, bi vsa Evropa bila podobna preroku Jeremiji, jokajočemu na razvalinah slave, časti in sreče jeruzalemskega mesta.

Avstrijci še vedno živijo v spominu na nekdanjo srečo. Zato jih zadeva ono gorje, ki mu je dal izraza slavni italijanski pesnik Dante:

- »Najhujša vseh je bolečina
v nesreči srečnih dni spomin.«

V nekdanji Avstriji so bili Nemci gospodujoč narod. Oni so vodili politiko in gospodarstvo države. Od tega so sami imeli največjo korist. Dunaj je bil mesto, kamor se je stekalo bogastvo iz vseh delov države. Fuimus Troes (bili smo Trojanci)!

Nekdanja Avstrija je sedaj reducirana na primerno malo ozemlje. So države, ki imajo še manjše teritorije, pa vendar živijo in prospevajo. Treba je zaupanja v sebe, treba deloljubja, potrpežljivosti in štedljivosti. So pa v Avstriji stranke, ki nimajo smisla za te današnji velepotrebne lastnosti. Dokler so te stranke v Avstriji imele prvo besedo ter krmilo države v svojih rokah, so smatrale kot svojo dolžnost, dokazati svetu, da je Avstrija za življenje nezmožna država, da je mrtvorjeno dete. Med temi strankami zavzemajo socialni demokratje prvo mesto.

Posledica te politike je bila, da je Avstrija s svojim gospodarstvom prišla čisto do roba propada. Mesto upanja, da bo Avstrija iz propada dvignjena v materino okrilje Velike Nemčije, se je vedno bolj uveljavljala bojazen, da bo Avstrija razdeljena med sosedje. Plašljivci so že videli ob mejah avstrijske republike stati čehoslovaške, jugoslovanske in italijanske vojake.

Bilo je to pred tremi leti. Takrat je stopil na čelo države njen rešitelj, katoliški duhovnik dr. Seipel, voditelj krščansko-socialne stranke. Zatekel se je v Zenevo ter dobil za svojo državo mednarodno posojilo. Tako je država bila rešena. Razsipnosti socialdemokratskega gospodarstva je storil konec. Začelo se je racionalno državno gospodarstvo, ki se je javljalo v reduciranju izdatkov in povečanju dohodkov. Tako se je pobiljšala in stabilizirala avstrijska valuta. Tako se je doseglo ravnotežje v državnem proračunu.

K temu lepemu napredku je velik del doprinesla mednarodna kontrola, ki jo vrši nad Avstrijo Zveza narodov v osebi mednarodnega komisarja dr. Zimmermanna. Tega moža bi Avstrijci sedaj radi poslali domov, češ, da je postal nepotreben. Zato so zahtevali od Zveze narodov, da se naj mednarodna kontrola z Avstrije ukine. Zveza narodov pa je bila drugega mnenja. Na zahtevo Angležev se je določilo, da kontrola še ostane nekako leto dni, pri avstrijski narodni banki pa tri leta.

To je en povod — ne rečemo razlog — za nezadovoljstvo Avstrijcev. Drugi povod pa je v tem, da sosedne države nočejo v trgovinskih pogodbah dovoliti preferenčnih (prednostnih) carinskih tarifov za uvoz in izvoz. Sosedne države, med njimi zlasti naša država, na katero se v tem oziru Avstrijci posebno ozirajo, pa tega ne more storiti, ako nočejo popolnoma ubiti svojih ne samo novih, marveč tudi starih industrij. Naša država ima proti sebi tudi izpolnjevati dolžnosti, nikakor pa ne more priznati, da ima edino-le nalogo pomožne akcije za Avstrijo.

Kakor so Avstrijci morali popustiti od svoje prvotne zahteve po donavski federaciji (po gospodarski zvezi vseh ob Donavi se nahajajočih držav) ter so to zahtevo reducirali do zahteve prednostnih carinskih tarifov, tako bodo tudi morali popustiti od drugega dela svoje znane dileme (dvojnega razsodka): ali donavska federacija ali priključitev Nemčiji.

Zedinjenje z Nemčijo je zadeva, ki se ne bo dala uresničiti ali vsaj ne dovršiti v doglednem času. O načinu tega zedinjenja si tudi Avstrijci sami niso na čistem. Razne stranke imajo v tem oziru razne zamisli.

Socialna demokracija hoče, da bi se iz Nemčije in Avstrije ustvarila jedna nacionalistična, centralistično organizirana država, v kateri bi bile nivelirane (izravnane) vse razlike med poedinimi nemškimi plemeni. Velikonemška stranka si zamišlja to zedinjenje tako, da bi v Veliki Nemčiji prusko plemo imelo hegemonijo.

Torej Velika Nemčija z državno barvo črno-belo-rdečo. Ker bi taka država bila militarističnega in izživalnega duha napram drugim državam, krščanski socialisti tako zamisel odločno odklanjajo. Ta stranka se še najbolj drži v ozadju, kar se tiče združenja Avstrije z Nemčijo. Ako pa bi prišlo do takega združenja, bi se to moralo po njenem mišljenju zgoditi in izvršiti v federativni obliki, ki bi zajamčila vsem nemškim plemenom obstoj, razvoj in napredek. K temu še pridejo vprašanja: Ali republika ali monarhija? Ali Hohenzollernci ali Wittelsbachi ali Habsburgi? Svetovati bi prej bilo Avstrijcem, da taka vprašanja odstavijo iz diskuzije kot nepotrebna in neplodna. Kar se ne da oživotvoriti sploh nikoli ali pa ne tako kmalu, ne more in ne sme biti predmet političnega razmotrivanja. Prvo in nadvse potrebno je: s pametnim gospodarstvom ohraniti lastno državo ter ji utrditi bodočnost.

Politične beležke.

Politično zatišje v Beogradu je doseglo svoj višek, ko se je na črnogorske svečanosti odpravilo toliko ministrov, da so ostali v Beogradu samo trije. Udeleženci svečanosti so prišli v Črno goro od dveh strani — eni iz južne Srbije preko Kosovega, drugi iz Boke preko Lovčena. Med prvimi je bil tudi kralj. Ob priliki njegovega prihoda se je otvorila tudi dolgo let grajena cesta, ki veže Peč z Andrijevo preko strme gore Čakor. Vrnitev ministrov v Beograd in večja politična živahnost se pričakuje po prvem tednu oktobra. Do tedaj se vrne najbrž tudi Pašić, o katerem pripovedujejo, da je popolnoma zdrav v Monte Carlu ter da se šali, da bo poprej še prestolonaslednika oženil, predno odloži delo. — tgr

Zanimiva razkritja o Radičevem preobratu. Na hrvatski konferenci v Splitu je nastopil tudi bivši Radičev tovariš poslanec Urojič, ki je najprej potrdil razkritje svojega tovariša Jagatića o ugodnih ponudbah, ki jih je stavil Radičevi stranki kot posredovalec radikal dr. Peleš in katere je Radič kratkoma zavrnil ter potem brezpogojno kapituliral. Potem pripoveduje poslanec Urojič, da se je po klubu HSS samo nekaj govorilo, da bo Pavle Radič v parlamentu podal neko izjavo. Na predvečer te izjave je Urojič vprašal Pavla Radiča, kaj je pravzaprav na govoricah o neki posebni izjavi. Pavle Radič je odgovoril: »Kakšna izjava? Rekli jim bomo, da smo ljudje, da imamo glavo, roke, noge, nos, usta, oči in da vidimo. To je vse!« Ko so po izjavi Pavla Radiča z Urojičem vred še drugi poslanci vzrožili, se jih je pa skušalo potolažiti s tem, da bi dal dr. Superina v klubu neko izjavo kot popravek one v parlamentu. Par dni pozneje je pa sam Stjepan Radič dejal, da je Superina rešil situacijo, »ker bi drugače Pribečević vse poklal«. Urojič je odvrnil: »Gospod predsednik, to so strašila za otroke.« Na vprašanje, kaj se bo dobilo od sporazuma, ali bo prišlo do pokrajinske vlade v Zagrebu itd., je Radič začel vpiti: »Zahtevanje hrvatskega sabora, bana in vlade v Zagrebu — to je gosposka politika, to hočejo frankovci in zajedničarji!« — Svoj govor je poslanec Urojič takole zaključil: »Radič je zrakoplovec, šel je za oblake, mi pa ostanemo verni narodu in vsemu temu, za kar nas je izvolil. Svojega prepričanja ne bomo zavrgli, kakor Radič, ki potrebuje hrvatski narod samo za to, da se po njem visoko vspenja. — tgr

Radič v Zenevi. Na univerzi Ateneum je predaval o »demokraciji v novi diplomaciji.« Njegovi listi z veseljem poročajo, da je nastopil takoj za Chamberlainom in Briandom. — Sestal se je s predsednikom krvave bolgarske vlade Aleksandrom Cankov. O razgovoru ni dal nobene izjave, kazal je pa veliko zadovoljnost. — Končno je imel pa priliko, da več govori na banketu časnikačev Male antante. Pravil je, da je njegov sporazum z radikali »božanski« sporazum, da je bila prejšnja njegova politika budalost in da so Srbi, Hrvati in in Rumuni »kmečka aristokracija.« — tgr.

Samo proti izkaznici.

V glasilu Radičeve stranke »Dom« je bila pred kratkem prav zanimiva odredba, kako se pride do posredovanja in pomoči »seljaških« ministrov in poslancev. Radič je kratkoma prepovedal, da bi šel kdo naravnost k ministru ali k poslancu s kako prošnjo ter odredil, da se mora vse poslati potom organizaciji na vodstvo stranke v Zagreb, ki bo potem vse ukrenilo. Določila se je s tem prava »službena pot« do ministrov, poslancev in do strankinega vodstva. Radič in nekateri njegovi najbližji, ki že tako dolgo posnemajo radikale, so hoteli s tem očitno svoje vladne zaveznike še prekositi. Pri radikalih namreč še ni upeljano, da bi deputacije ali posamezni pristaši ne mogli s svojimi prošnjami do raznih prvakov in do samega Pašića. Pri Radičevih bo pa sedaj seljak Marko in Martinje vasi moral doma spisati svojo zadevo, jo predložiti svoji krajevni organizaciji, ki jo bo potem gotovo še potom

par instanc poslala »seljaškemu« vodstvu v Zagreb. Seljak Marko bo pa čakal in čakal in če iz Zagreba ne bo odgovora, se bo lahko »žalil Bogu«, kakor pravijo tudi radikali.

Radikalne direktne intervencije in na novo urejene radičevske intervencije »službenim putem« so važne radi tega, ker nam razkrivajo prav perečo rano. Na njih se namreč vidi, da stranke, ki se hvalijo, da delajo za narod in državo ter napovedujejo zlate čase, sploh ne mislijo na narod in na državo ali na vse državljane, ampak samo na svoje pristaše, na svojo stranko. Radikali in radičevci odkrito kažejo, da nimajo čuta za državo in za državljane.

Pri vodstvu Radičeve stranke se bodo po »Dom«-ovi naredbi kupičile prošnje in pritožbe v najrazličnejših zadevah in je jasno, da vodstvo s temi zadevami nikakor ne more priti na kraj. S svojo naredbo si je pač radičevsko vodstvo izdalo tudi svedočbo, da se popolnoma strinja z balkanskimi političnim in oblastniškim načinom »Pokaži karto!« (člansko izkaznico). Koliko se je v prečasnih krajih vseprek zgražalo, ko se je zvedelo, da po Srbiji načelnik-radikal zahteva od človeka, najprej strankino izkaznico, predno mu stori to, kar bi mu moral po zakonu brez vsega storiti, sedaj pa imamo ta sistem, sprejet in uveden tudi od »mirotvorne, seljaško-demokratske« Radičeve stranke v Zagrebu.

Ta sistem je strašna nesreča za našo državo. Pogledjmo samo na upravne razmere, na uradnišтво, na inteligenco in njen odgoj ter na službene, stanovske in socialne razmere.

Človek bi mislil, da je v naši državi z 80 odstotki kmetijskega ljudstva inteligenci prav dobro in da je je prej premalo kot pa preveč. Temu pa ni tako. Položaj inteligence je silno težek in to zlasti radi tega, ker je na inteligenčnih mestih toliko polinteligence, dočim pravi naobraženci in strokovnjaki nimajo posla. Državni upravni aparat rabi okrog 200.000 ljudi, a kaj poma-ga, ko pa v njem v tolikih letih ne pride do reda. Veliko število upravnih organov nima sposobnosti za svoja mesta, dočim je toliko sposobnih na cesti, ker iz političnih razlogov v službo ne morejo priti ali se pa iz nje kljub največji delovni zmožnosti in sposobnosti odpuščajo. Vladajoče stranke smatrajo službena mesta za zatočišče svojih pristašev, a ker med članstvom ne najdejo dovolj kvalificiranih, pa nameščajo tudi nekvalificirane.

V strankarsko agitacijo se ustanavljajo tudi razne šole, iz strankarskega vidika se delijo poleg služb tudi dijaške stipendije, razna dovoljenja za intelektualno delo in tako se poleg silnih težav za pravo inteligenco in poleg naraščanja polinteligence kvari tudi inteligenčni naraščaj. Prav kmalu so se začeli, kakor srbski seljaki, ki iščejo po uradih svoje pravice, tudi inteligenti posluževati strankarskih legitimacij.

Radikali so velika stranka, Radič je imel veliko stranko, danes sicer ne ve, kaj še ima — a ko so se RR vladinovi odločili za sistem »samo proti strankarski legitimaciji«, je gotovo, da bodo tudi svojim pristašem delili vse dobrote le po šaržah. Delilo se bo ob vodstva navzdol in ker je zgoraj velik apetit, bo ostalo za spodaj toliko kot nič.

Radikali so že pokazali in sedaj se bo videlo prav kmalu še pri radičevih popolno pomanjkanje brige in čuta za one zadeve in sloje, ki ne tvorijo posebnega strankarsko-političnega kapitala. Kar se delavcev tiče, se je Radič itak že izjavil, da so preveč »nemirni« s svojimi meznimi zahtevami, da je načelno proti osemurnemu delavniku itd., sedaj so pa na vrsti revni kmetje, invalidi, upokojenci in drugi, da vidijo, kako strankarski ključ ne odpira njihovih zapahov bede, ponižanja in krivic. Iz te bridke izkušnje in razočaranja pa mora vstati tudi spoznanje, da se potom nepoštena politike ne pride do reda in pravice. — tgr

Po svetu.

V ŽENEVI.

Zasedanje sveta Zveze narodov se je pričelo z otvoritvenim govorom predsednika francoske vlade, vlade, ki vodi sedaj boje v Siriji in Maroku. Cela dvorana je ploskala govorniku v častu, ko so topovi iz zaliva Alhucemasa bruhali ogenj, zrakoplovi pa metali bombe. Ta okolnost ne more pomirjevalno delovati na ljudi, ki pričakujejo, da bo Liga narodov zagotovila mir in ki so še vedno navdušeni od lepih miroljubnih govorov, ki so se govorili na lanskem zasedanju Zveze narodov.

Ti govori so bili najbrž že lani izrečeni kot nekako uspavajoče sredstvo za človeštvo in pa zato, da prikrijejo imperialistično politiko velesil na črti Moskva, Šanghai, Mosul, Maroko. Letos nastopajo predstavniki velesil in glavni člani Lige narodov veliko bolj odkrito. Pokazali so se letos kot kartel velebankirjev in velepodjetnikov.

To se vidi zlasti pri reševanju mosulskega vprašanja. To vprašanje je nastalo iz želje Anglije po izkoriščanju mosulskih petrolejskih vrelcev. Te želje pa

IZ

STANDARD-LONDON-SHRUNK

SUKNO JE NAJBOLJŠE!

JESENSKE NOVOSTI

v original angleškem suknu

v veliki izbiri se kupi najceneje pri

FRANC MASTEK, MARIBOR, GLAVNI TRG 16

Angleži ne izražajo odkrito. Angleži nikdar ne rečejo, da hočejo oni sami odvzeti Turčiji bogato mosulsko področje, ampak govori se vedno le o tem, naj dobi Mosul država Irak. To se veliko lepše sliši in čita, a je treba vedeti, da je država Irak navadna angleška kolonija. Turški zastopnik zahteva, naj se Mosul vrne Turčiji, če pa Liga narodov želi plebiscit, pa Turčija tudi na to pristane pod pogojem, da se prebivalstvu Mosula zagotovi popolnoma svobodno glasovanje.

Mosulsko vprašanje se rešuje že sedem let. Na tem spornem področju se je bavila še nedavno posebna komisija Lige narodov. Ta komisija je podala sedaj svoje poročilo trdeč, da mosulsko področje ne bi kazalo razdeliti in da obstojajo gospodarsko-geografski razlogi za pripojitev celega področja Iraku, a to le pod pogojem, če ostane Mosul še 25 let pod »mandatom« Lige narodov, to se pravi, če bo Anglija hotela še za 25 let obnoviti svoj dogovor s kraljevino Irak. Če Anglija tega ne bi hotela, bi pa lahko celo mosulsko področje pripadlo Turčiji. Te vse skupaj je slepomišljenje. Jasno je, da bo Anglija obnovila svoj dogovor s Irakom. Tako dobi Irak Mosul in bo Anglija izkoriščevalka in lastnica Iraka in Mosula. Med vlado Iraka in med petrolejsko kompanijo, od katere je 75 odstotkov akcij v angleških rokah (Anglo-Persian in Schell), je že sklenjen dogovor. Med glavnimi akcionarji pa ni nihče drugi kot člani rodbin Baldwin, Curzon in Churchill in sedaj si vsako lahko misli, kako bodo državniiki teh imen in stebri Lige narodov reševali mosulsko vprašanje. Da bo komedija še večja, je izjavil angleški delegat, da država Irak ne more živeti brez Mosula. Turški delegat je na to vprašal: »Zakaj ste si pa izmislili tako državo, ki ne more živeti brez tujega sveta?« — Na tako stvarno in upravičeno vprašanje se seveda ne odgovarja, ker imajo glavno besedo za državniike in predstavnike Lige narodov akcije in finančna vprašanja.

Zanimivo sliko današnje svetovne politike in najvišjega narodnega mesta podaja tudi vprašanje finančne kontrole nad Avstrijo. Sami varuhi in skrbniki te države so že sprožili misel, da bi se finančna kontrola lahko omejila ali pa celo ukinila. Ko so nekaj časa lepo o tem razgovarjali, so pa sklenili, naj začasno še vse ostane pri starem. Ostal bo torej tudi finančni kontrolor Zveze narodov dr. Zimmermann, za katerega mora plačevati Avstrija dnevno 1.200 šilingov, to je okroglo 12 tisoč dinarjev, poleg vseh drugih stroškov za njegove urade.

Svet gleda v Ligo narodov kot v nekaj zgodovinski čudotvor, a ko se človek le malo zaglobi v poročila raznih komisij, odsekov in oddelkov, naleti na vseh koncih in krajih na finančna podjetja in finančne zveze glavnih činiteljev mednarodnega sveta. V strahu in razočaranju se mora vprašati, za koga ti ljudje delajo in kako bodo urejevali svetovne in narodne razmere, tgr

Iz Slovenije.

Pametna in hvalevredna sprememba. »Tabor« od 18. t. m. javlja brez vsakega komentarja to-le vest: Oblastni referent za srednje in strokovne šole g. Franc Mravljak je razrešen in na njegovo mesto imenovan prof. dr. Pečovnik. Pametna in hvalevredna sprememba, ker je s tem vsaj deloma popravljena krivica, s katero so nameravali samostojni demokratje očivniti izbornega in obče priljub-

Franjo Thaler — šestdesetletnik.

Na vabljenem vinogradnem domu »Karlovo« pri St. Ilju v Slovenskih goricah slavi prihodnjo nedeljo, dne 20. septembra odlični naš somišljenik in daleč po svetu znani rodoljub in vzoren vinogradnik g. Franjo Thaler šestdesetletnico rojstva. »Straža« je o tem že kratko poročala. Smatram za svojo dolžnost, da tega redkega moža, oziroma njegovo življenje obširneje opišem.

Franjo Thaler je sin divne Gorenjske. Rodil se je dne 18. septembra 1865 kot sin Mihaela in Marije Thaler. Oče mu je bil spoštovan krčmar in platnar (izdelovalec domačega platna) v Železnikih, malem trgu v idilični gorenjski soteski. Pri Thalerjevih so imeli sedem sinov in pet hčer.

Ljudsko šolo je naš Franc obiskoval skupno z dr. Jan. Ev. Krekom v Škofji Loki. Tudi stanovala sta oba dečka skupaj. Thaler, vé marsikatero zanimivo povedati o mladostnih dneh našega nesmrtnega slovenskega apostola. Po končani ljudski šoli je skrbni oče Mihael dal Francu v realko v Ljubljano. Vse štiri razrede realke je končal z odličnim uspehom. Nato se je posvetil trgovskemu poklicu. Bil je od svojega 15. pa do 21. leta zaposlen v drogerijski trgovini v Gradcu. Od tam je leta 1886. odšel k vojakom. Služil je pri 5. težki baterijski diviziji v Ljubljani, oziroma »Radgoni kot četovodja. Ko je doslužil vojaške, se je zopet za tri mesece vrnil v trgovino.

Dne 1. januarja 1890 je došel kot 25. letni mož v St. Ilj, kjer je imel stric Anton Thaler lepo vinogradno posestvo. Staremu stricu Antonu in teti Barbari je bil skrben vodja obširnega gospodarstva. Dasi ravno ogromna večina Gorenjcev niti prav ne pozna vinske trte, vendar se je naš Franjo takoj žvil v vinogradniško stroko. Domači viničarji, okoliški vzorni vinogradniki, strokovne knjige in časopisi ter tečaji in predavanja so Thalerja preobrazili iz gorenjske grče v izvežbanega vinogradnika in kletarja. Ne samo

ljene g. prof. dr. Pečovnika. Dosedaj smo doživeli na mariborskem prosvetnem oddelku dve umestni spremembi, katerim bodo sledile v kratkem času še druge, katere bodo vsi z veseljem pozdravili in ki bodo edino neljube najozjememu krogu samostojne demokratske kliče.

Javen shod SLS v Rušah. V nedeljo, 20. t. m. bo zboroval g. poslanec Žebot ob pol 8. uri zjutraj v stari šoli v Rušah. Gospod Žebot bo poslušalcem razložil, s kako juho nam hočejo pstreči vsi oni, ki na vsa usta kričijo hvalo vladi in njeni kulturnobojni politiki.

Mariborski akademiki vprizorijo v nedeljo, dne 20. t. m., ob štirih popoldne, v Rušah v gledališki dvorani zabavno igrro »Nebesa na zemlji.«

Limbuš. V nedeljo, dne 20. t. m., ob treh popoldne, se ponovi v limbuški šoli lepa Anton Medvedova kmečka igra »Stari in mladi« v petih slikah. Po igri nam zaigrajo domači tamburaši par lepih komadov. Ker je predstava popoldne in so železniške zveze ugodne, so vabljeni prijatelji poštene zabave tudi iz bližnje okolice, posebno iz Bresternice in Šelnice. Predstava je povsem jako zanimiva ter bolj resna kakor šaljiva in vzneta sočutje do starih užitkarjev.

Motociklistična nesreča v Limbušu. Včeraj okrog 2. ure popoldne se je ponesrečil v bližini Limbuša mehanik Kačner Anton. Vozil je na motornem kolesu z priklopnim vozom, tipa BSA, last trgovca Guzelja. Pri kapelici pred Limbušom mu je prišel nasproti voznik, kateremu se je hotel Kačner izogniti, toda ker menda ni posebno spretno znal voziti, je zadel ob kup gramoza. Vrglo ga je na travnik, kjer je zadel ob drevo. Motocikel je razbit, Kačner pa je zadobil težke poškodbe. Mariborski rešilni oddelek ga je prepeljal v bolnico.

Strašna nesreča je zadelo spoštovano hišo Šoba na Hlapju pri Sv. Jakobu v Slov. gor. Zasulo je sina Frančka pri lomljenju kamenja. Bil je treznega mišljenja, šaljivega vedenja, napram vsakemu prijazen, akoravno komaj v osemnajstem letu svoje mladosti. Potrti rodbini sožalje, njemu pa na svetila večna luč!

Odbor za postavitev spomenika v svetovni vojni preminolim vojakom v Mariboru je razposlal na vsa županstva v območju mariborske oblasti prošnje za majhen prispevek ob priklopnih poštinih položnic. Večje število občin se je že tudi odzvalo, prosimo in upamo to tudi od ostalih občin. Naj ne bo občine iz zelene Štajerske, ki bi se vsaj z malim prispevkom na ta način ne oddolžila svojim padlim sinovom in tako pripomogla, da bo stal v Mariboru čimprej veličasten spomenik v slavo in spomin preminolih vojakov-zrtev svetovne vojne iz cele bivše Štajerske. Pripomni se še, da skoraj ni župnije, iz katere bi ne bilo na mariborskem vojaškem pokopališču pokopanega vojaka. Pa tudi vse ostale, ki so prejeli odklice s položnicami, prosijo odbor, da se prošnji čimprej odzovejo in pošljejo svoj prispevek, ali pa v nasprotnem slučaju vsaj vrnejo položnico. Vsem pa, ki so se že odzvali, pa najlepša zahvala.

Dnevne novice.

Si bo treba zelo dobro zapomniti. Dokler sta sedela Pribečević in Zerjav pod PP režimom v ministrskih foteljih, ni nikdo tako hvalil in zahteval nujnosti novega tiskovnega zakona, kakor ravno samostojni demokratje in njihova glasila. Kakor hitro je morala SDS v opozicijo, je bil po SDS listih novi tiskovni zakon eden

najbolj reakcionarnih na svetu. Novi tiskovni zakon je bil končno le uzakonjen in kdo se ga danes kot prvi ter najbolj poslužuje: gospoda od SDS. Zadnje dni čitamo skoro dnevno, da toži ta ali oni policajdemokrat ter Sokol tega in onega urednika. Presneta bo gospodi od SDS začela tenka prest, ako bodo lepega dne vsi, ki ne prenašajo SDS vonjave, stopili pod skupno marelo in začeli vlagati po novem tiskovnem zakonu tožbe proti »Jutru«, »Narodu«, Pribečeviću »Riječi«. Od vseh strani je slišati, da bodo SDS glasila kmalu občutila, da Pribečević in Zerjav nista več pod senco Pašičeve brade, ampak čisto navadna opozicijska!

Izgona Jugoslovana iz jugoslovanske države. Pred meseci je bil od bivšega zagrebskega policijskega šefa dr. Bedekoviča, sedaj nameščenega nekje v ministrtvu, izgnan iz Zagreba in iz države primorski Hrvat dr. Ante Ciliga s soprogo, ki je zdravnica. Na meji so dr. Ciligo prevzeli Italijani, ga takoj zaprli ter stavili pod obtožbo slovanske nacionalistične propagande v Italiji. Dr. Ciliga je bil iz Zagreba izgnan kot komunist, četudi ni drugega delal, kot pomagal pri nekem delavskem listu, a so tudi oblasti morale vedeti, da nanj že komaj čakajo italijanski policaji in fašisti. Dr. Ciliga je bil dolgo zaprt v Pulju, končno pa na sodnijski razpravi oproščen in se sedaj obrača pismeno na zagrebsko policijsko ravateljstvo radi vrnitve. V tem pismu pravi med drugim: »Vedno sem pripravljen, da za svoja dela odgovarjam pred sodiščem, kot vsak državljani Jugoslavije. Mislim, da je to dovoljno jamstvo za vsako oblast. Ko se me je aprila izročilo Italiji, ki me je že toliko časa preganjala, je bilo s tem kršeno pravo političnega azila, koje priznavajo vse civilizirane države. Z mojim procesom v Pulju je bilo ogroženih 120 soobtoženih hrvatskih kmetov iz Istre in če bi bilo slučajno fašistovskemu režimu konveniralo, bi bili vsi ti ljudje poslani v sardinske in druge ječe. Minister g. Maksimović je javno izjavil, da ni odredil moje izročitve fašistovski oblasti in tako, zahteva pravica, da se samovoljni izročitelji pokličejo na odgovornost ter da se meni da zadoščenje z vrnitvijo v Jugoslavijo. Vladni krogi zatrjujejo, da naj bo Jugoslavija domovina vseh Jugoslovana, kako se je potem vendar moglo kratiti bivanje v Jugoslaviji članom delavskega razreda ali delavskega pokreta?« — Njegova soproga dr. Ljuba Volčeva-Ciliga pa piše med drugim: »Kot definitivno zdravnico zagrebske bolnišnice se me ni moglo nagnati iz službe brez disciplinarne preiskave. Tedanji šef policije je zagrešil proti meni nezakonitost. V roku 24 ur me ni nagnal samo iz službe, ampak tudi iz Zagreba in iz področja cele države, kar ni niti spadalo v njegov delokrog. To je bilo delo osebnih samovolj, vredno in dostojno kakega turškega paše, ki so pred dolgimi desetletji nastopali v mojem rojstnem kraju v Makedoniji.« — tgr

Pedesetletnica organizacije rdečega križa v naši državi. Dne 5. februarja prihodnjega leta se bo na najbolj slovesen način, po vseh krajih v državi proslavila 50 letnica obstoja rdečega križa.

Zanimiva pravda v Beogradu. Pred beograjskim sodiščem se pravda dva literata radi prestave angleške drame Hamlet. Pisatelj Svetislav Stefanović je Hamleta predstavil ter dal prestavo v korekturo Simi Panduroviču. Par mesecev za tem je izročil Panduroviču svojo prestavo Hamleta v tisk ter jo izdal. Stefanović je takoj vložil tožbo proti Panduroviču, čes, da je njegova prestava kar prepis z malenkostnimi izpremembami izdal

smo dobili Slovenci 6 in Nemci 6 odbornikov. Pri volitvi župana je pri tretjem glasovanju zreb odločil za Slovenca — Thalerja. Zreb je s svojo srečno ročico potegnila slovenska učenka Pepca Breg. Thaler je županoval do smrti svoje žene Helene leta 1919, ko je odložil županstvo. Tik pred vojsko (leta 1914) je Südmarka imela že toliko moči, da bi bili Nemci pri razpisanih občinskih volitvah gotovo zmagali. S svojimi tovariši sem takoj vložil nad 50 reklamacij proti Nemcem. Tako smo umetno zavlekli volitve. Nato je izbruhnila svetovna vojna. Thaler je ostal župan. Ko je hodila mednarodna komisija po teh krajih in iskala mejo med Jugoslavijo in Avstrijo, sta naš Thaler in župnik Vračko izvršila veliko zgodovinsko delo. Če ne bi imel St. Ilj slovenskega župana pri ljudskih štetjih in pri določevanju meje, ne vem, kako bi bila izgledala naša severna meja

Thaler je pomagal leta 1892. ustanoviti kaplano gosp. Straklu (sedaj župniku pri Sv. Petru) Bralno društvo, katero je skozi desetletja vzgojilo cel kader odločnih slovenskih in krščanskih bojevnikov. Leta 1899. je z gosp. župnikom Keleminom, županom Haucom in posestniki Cimperc, Flucher, Zelzer, Ferk, Bauman, Frajham in Reiter ustanovil Posojilnico, a leta 1906. Kmetijsko podružnico. V vseh teh organizacijah deluje starina Thaler še danes z mladeniško požrtvovalnostjo. V naši politični organizaciji je že od nekaj eden izmed stebrov naše postojanke v St. Ilju. Bil je tudi naš kandidat pri volitvah v štajerski deželni zbor, ko smo imeli 5. kurijo.

Gospod Thaler je velik prijatelj šole in je kot tak že dolga leta načelnik krajnega šolskega sveta. Obenem je naš Franjo zaveden katoličan. Ne sramuje se to povedati tudi javno. Kakor noben gost ne gre lačen in ježen iz Karlovega, tako je tudi njegova roka vedno odprta za reveže in pomoči potrebne.

Občina Polička vas je g. Thalerja že pred leti imenovala za častnega občana, a občina St. Ilj mu je te dni naklonila to čast.

Slavljenju kličem ob njegovem jubileju: Se na mnoga leta nam ostani čil in krepak!

Franjo Žebot.

kot svojo. Za proces vlada med beograjskimi književniki krogi veliko zanimanje. Sodišče je dosedaj zaslišalo že več odličnih pisateljev in literatov kot priče in vsi so skoro izrekli sodbo v korist tožitelja. Razprava bo končana prihodnje dni.

Strašno groboskrustvo. V Danilovgradu v Črnigori so pred par dnevi pokopali bogatega Črnogorca; po črnogorskem običaju so položili z njim v grob veliko dragocenosti. Naslednji dan so našli truplo pokojnega ležati na prostem popolnoma izropano. Neznani zločinci so ponoči grob odkopali ter truplo slekli. Mrtvecu so izpulili iz ust celo več zlatih zob ter mu pri tem razrezali skoro cel obraz. Tudi prste, na katerih je imel prstane, so mu odrezali.

Komunistični zdravnik. V Sarajevu je vzbudila veliko pozornost nenadna aretacija nekega zdravnika. — Policija je izvršila aretacijo na zahtevo policije v Dubrovniku; pri hišni preiskavi so našli pri zdravniku več komunističnih brošur, letakov in knjig.

V Dalmacijo, da se obesi. Na ladji »Vitezič« se je vozila v Omišelj v Dalmaciji med drugimi potniki neka dama, ki je s svojim obnašanjem vzbudila občo pozornost sopotnikov. Pričela je metati v morje svojo prtljago, dežnik, klobuk, knjižico in razne papirje. V Omišlju je dama takoj izginila. Nekateri potniki so jo prijavili vsled sumljivega obnašanja orožnikom, ki so jo takoj pričeli iskati ter jo popoldne v resnici našli v bližnjem gozdiču. Prišli so ravno v trenutku, ko je hotela vtakniti glavo v zanjko vrvi, privezane na vejo ter se obesiti. Seveda so njeno namero takoj preprečili. Ugotovili so, da je neznanka poštna uradnica iz Ljubljane, 40 letna Ana Bregant, ter je že dalje časa slaboumna. Pripeljala se je v Dalmacijo v nameri, da se obesi.

Boj orožnikov z norcem. V Maglaju je znorel sin lekarnarja Labela. Dobil je v roke očetov revolver ter pričel brezobzirno na vsakega streljati, kdor se je pokazal v hiši ali na ulici pred njegovo sobo. Prestrašeni domačini so poklicali takoj orožnike, ki pa proti zbesnelemu fantu tudi niso mogli nič ukreniti, ker je takoj streljal, čim so se prikazali. Nazadnje se je posrečilo enemu orožniku od strani se približati norcu ter mu je z dobro merjenim strelom izbil samokres iz rok. Seveda je bila tudi roka prestreljena. Mladega Labela so na to z velikim trudom pomirili ter ga odpeljali v bolnico.

Zagrebski zverinjak. Zagrebčani si hočejo po vzoru drugih velikih mest ustanoviti zoološki vrt. V Maksimiru so uredili majhen zverinjak, katerega povečavajo z dobrovoljnimi prispevki občinstva. Zagrebski veleindustrijalec Vladimir Arko je poklonil te dni zverinjaku dva leoparda, katera je kupil v Trstu za 32 tisoč dinarjev. Leoparda so te dni pripeljali v zverinjak ter ju namestili v posebni kletki.

Naš novi kovani denar je izdelan v Holandiji. Te dni je dospela zopet nova pošiljatev v Novi Sad. Francoski parnik je pripeljal 10 milijonov komadov drobiža po 1 in 2 D. Med našimi umetniki vlada veliko ogorčenje, ker je vlada dala izdelati denar pri nekem holandskem kiparju. V naši državi imamo dovolj ravno tako dobrih umetnikov, kot jih ima Holandska in država bi morala potem razpisa oddati modeliranje denarja domačemu umetniku, četudi mora dati denar kovati v inozemstvu. Dosedaj je država še vse naročila v znamkah, bankovcih itd. dala izdelati v inozemstvu in po inozemskih umetnikih.

Borza (Avala). Zagreb devize: Pariz 264—268, London 271—273, Newyork 55.85—56.45, Milano 228.83—231.23, Praga 165.68—167.68, Cien 7.87—7.97, Zürich 1081—1089, Berlin 1332—1342, Bruxelles 250—254. — Valute: dolar 55.15 do 55.75, marka 1315 do 1325, lira 226.30 do 228.70, Zürich zaključni: Beograd 9.22½, Paris 24.40, London 25.10½, Newyork 517.80, Milano 21, Praga 15.35, Wien 73.05, Budapest 0.007260, Berlin 123.25, Brüssel 22.40, Madrid 74.35, Amsterdam 208.30, Varšava 108, Bukarest 2.55, Sofija 3.75, Atena 7.50. — Tendence nestalna.

Ako hočete štediti svoje perilo, tedaj uporabljajte pri pranju samo milo »Gazela.«

Specijalist za ženske bolezni in porodništvo

DR. FRAN TOPLAK

se je vrnil in zopet redno ordinira: Maribor, Glavni trg št. 18, od 10. do 12. in od 14. do 16. ure.

Iz Maribora.

Zidava nove občinske hiše. Občina je sklenila postaviti v Frančiškanski ulici novo hišo za mestna podjaviteljstva in stanovanja. Dela so se oddala v zadnji seji obč. sveta stavbeniku Živiču. To pa je silno razburilo Nemce in socialdemokrate, ki so se na vso moč potegovali zato, da dobijo ta dela združeni ponudniki Kiffmann, Nassimbeni in Inženjersko podjetje, ne pa Slovenec Živič. »Volksstimme« seveda vpije in kriči. Pa to vse nič ne pomaga. Občinski svet je oddal razmotrival popolnoma stvarno in prevdarno iz splošnih mariborskih gospodarskih, pa tudi narodnih vidikov. V Mariboru, ki je važna obmejna točka, je nujna potreba, da se ojačijo slovenska podjetja, ki so bila pod nemškim gospodarstvom na občini popolnoma zapostavljena. Dokler so na magistratu vladali nacionalni somišljeniki gospoda Glaserja, dr. Mühleisna in Pfrimerja, je veljalo splošno načelo: Slovenec pri občini ne sme zaslužiti niti vinurja.

TA MLADA DAMA

lahko nese po pranju svojega že tako velikega sinčka domov, saj pere s terpeninovim »GAZELA« milom, katero ji prihrani ves trud. Potkusite tudi Vi »GAZELA« milom.

Slovenski podjetniki so bili od občinskih del popolnoma izključeni, in če bi bili tudi za polovico cenejši kakor kak Nemec. Vprašamo gg. Glaserja, dr. Mühleisna in Pfrimerja, da nam odkrito odgovorijo: »Ali ni bilo tako? Ali bi bil pod nemško vlado v podobnem slučaju dobil slovenski podjetnik Živič zidavo kake občinske hiše, četudi bi bil za 100.000 dinarjev cenejši?« In ti gospodje se sedaj zgražajo nad tem, da je dobil delo v občini podjetnik Živič?! In gospodo okrog Mühleisna in Glaserja in Pfrimerja še pomagajo socialdemokrat! Povdarjamo, da so socialni demokrati v zadnjem trenutku presedlali. Na dan seje ob štirih popoldne je še v odseku njihov zastopnik s svojim glasom odločil za Živiča, dve uri pozneje pa so socialisti že bili za podjetje — Kiffmann—Nassimbeni. In tudi »Volksstimme« se zavzema zdaj za tvrdki Kiffmann—Nassimbeni! Kdo je povzročil to nenadno preseljanje socialistov? To je precej čudno izpreobrnjenje! Nemci in socialisti povdarjajo v tem boju solidnost združenih nemških ponudnikov. Kar zadeva solidnost, se firmi Kiffmann ta gotovo ne odreka. Jugosl. inženjersko podjetje pa je v tem oziru še popolnoma nepopisan list, ker še v Mariboru v praksi tudi ni nič pokazalo. O firmi Nassimbeni pa ne bomo govorili. Naj »Volksstimme« zaprosi tvrdko Nassimbeni, da ji izroči seznam vseh hiš v Mariboru, katere je firma Nassimbeni gradila. Potem pa naj »Volksstimme« povpraša dotične hišne gospodarje, ali so bili zadovoljni s firmo Nassimbeni ter naj objavi rezultate tega svojega poizvedovanja. Ko bo »Volksstimme« spravila to gradivo skupaj in ga objavila, potem bo šele mogla izreči končnoveljavno svojo kritiko o tem, ali je občinski svet imel prav, da je oddal dela podjetniku Živiču ali ne. Do takrat pa naj lepo molči.

Orkester Glasbene Matice. Nedvomno je instrumentalna glasba pri nas Slovincih zaostala napram vokalni. Vzrok tiči deloma v gmotnih težkočah, v glavnem pa v pomanjkanju glasbene izobrazbe naroda. Za proizvodnjo instrumentalne godbe ne zadostuje posluš in glas, treba je dolgoletnega šolanja, predno pridobi posamezni zmožnost, da proizvaaja sam skladbe na kakem instrumentu. Posledica tega je težkoča, pri nas sestavljati orkestre, ki zahtevajo celo vrsto izvežbanih muzikantov in mnogo potrpljenja sodelujočih. Navzlic vsem tem težkočam se je orkestru Glasbene Matice posrečilo, proizvajati največje skladbe svetovnih mojstrov Smetane, Dvoraka, Beethovena in drugih, in pokazati, da je Maribor res kulturni center naše oblasti v muzikalnem oziru. Za predstoječo sezono je nameravano živahnejše delovanje kakor sedaj. Meseca decembra se bo dal simfonični koncert, potem se bo skupno s pevskim zborom proizvajal Haydnov oratorij »Letni časi«; pozneje se bodo vršili za nas tako potrebni poučni koncerti s predavanji za šolsko mladino in za širše sloje naroda proti nizki vstopnini. Vaje bodo vsak ponedeljek in petek ob 20. uri zvečer v društvenih prostorih. Prva vaja se vrši v ponedeljek, dne 21. septembra. Vsakdo, ki obvlada zadostno kak orkestralni instrument in dosedaj še ni sodeloval, se vljudno vabi, da se oglasi pri vajah in pristopi kot član. Vsi stari člani so naprošeni, da prihajajo točno. — Orkestralni odsek Glasbene Matice v Mariboru.

Izobraževalni tečaji Ljudske univerze v Mariboru. Vsi udeleženci, ki so se prijavili, naj se oglasijo v ponedeljek, dne 21. t. m. točno ob 7. uri zvečer v gledališkem poslopju (1. nadstropje). Vhod Stolni trg. Sprejemajo se še novi — za razne tečaje tudi za srbo-hrvatski.

Ustreliti se je poskušal. Pretelko sredo se je skušal v Krčevini ustreliti žagar Karl Prevolek. Pognal si je kroglo v glavo, vendar tako, da mu je le neznatno poškodovala možgane. Prevolek je bil prepeljan v bolnico in njegovo stanje je zelo opasno. Vzrok samomorilnega poskusa je neznan.

XII. redna seja mestnega občinskega sveta mariborskega se vrši v torek, dne 22. t. m., ob 5. uri popoldne v prostorih mestne posvetovalnice. Dnevni red: 1. Poročila predsedstva. 2. Predlog in vprašanja. 3. Poročila odsekov.

Mariborska podjetja, ki imajo do bivše vojne realke v Mariboru za razne dobave še kake terjatve, se imajo glasom odredbe Dravske divizijske oblasti zgledati najkasneje do 30. t. m. v pisarni komande mesta Maribor. Trgovski gremij.

Trgovska nadaljevalna šola v Mariboru. Vpisovanje v vse tri razrede se vrši od 21. do vključno 26. septembra dnevno med 11. in 12. uro v pisarni ravnateljstva državne trgovske šole na Zrinjskega trgu 1-I, vrata 28. K vpisovanju mora prinesiti vsak učenec in učenka zadnje šolsko izpričevalo in po 2 izvoda izpolnjenih rodovnic, ki se jih dobi v pisarni Trgovskega gremija, v trgovini Vilko Weigl, ali pa pri slugi drž. trgovske šole. Ponavljalni izpiti se pričenejo v nedeljo, dne 4. oktobra točno ob 8. uri. Pričetek rednega pouka za I. in II. razred bo v ponedeljek, dne 5. oktobra, za III. razred pa v torek, dne 6. oktobra, vsakokrat ob 15. uri. Pouk se bo vršil tudi letos v prostorih državne trgovske šole. Vsak učenec se mora točno držati gori navedenih terminov, ker se na kasneje došle prijave ne bo oziralo. Trgovski gremij.

Pri Zadrugi krojačev in sorodnih obrtov se vršijo meseca oktobra vajenske in pomočniške skušnje. Kateri se hočejo skušnje udeležiti, naj tozadevne prošnje najkasneje do 1. oktobra predložijo pri načelstvu zadruga.

Reven dijak sedmošolec prosi podpore. Če se ga kdo ne usmili, mora študije opustiti. Naslov pove uredništvo »Naše Straže.«

LISTEK.

Mali svet naših očetov.

Roman v treh delih. Spisal Antonio Fogazzaro.

Prevod iz italijanščine.

Agent se je približal, da bi stopil v sobo. »Ne!« je vzkliknil Franco. »Tu je bolnica!« Luiza je prišla za kljuko zaprtih vrat in pogledala onega v obraz.

»Kdo je ta bolnica?« je vprašal agent.

»Deklica.«

»In kaj mislite, da ji bomo storili?«

»Oprostite«, je rekla Luiza ter nervozno, skoraj izvalno tresla kljuko. Ali morate vsi vstopiti?«

»Vsi.«

Vsled glasov in ropota kljuke, je začela mala Marija jokati. Bil je to truden, obupen jok, da je človeka zbolelo srce.

»Luiza«, je rekel Franco, »pusti, naj ti gospodje store svojo stvar!«

Agent je bil mlad, precej eleganten človek, s finim, hudobnim izrazom. Postrani je pogledal Franca. »Slušajte svojega moža, gospa«, je rekel, hoteč ga na kak način zhosti. »Zdi se mi, da je oprezen.«

»Ne tako kot vi, ki imate celo vojsko za spremstvo!« je rekla Luiza in odprla vrata. Oni jo je pogledal, zmignil z ramami in vstopil. Drugi so mu sledili.

»Odprite vse to!« je rekel glasno in surovo ter pogledal na pisalnik. V velikih svetlih očeh Francovih se je zablistalo. »Govorite potihem!« je rekel. »Ne prestrašite mi otroka!«

»Molčite!« je zagrmel agent in udaril s pestjo ob pisalnik. »Odprite!«

Vsled tega ropota je začel otrok obupno ihteti. Tresoč se od jeze je vrgel Franco ključe na pisalnik.

»Odprite sami!« je rekel.

»Aretirani ste!« je zakričal agent.

»Dobro!«

Ko je Franco tako odgovoril, se je Luiza nagnila čez otroka, da bi ga pomirila. Naglo pa je dvignila glavo.

»Ali imam tudi jaz pravico do te časti?« je vprašala s svojim lepim, trepetajočim glasom.

Agent ni smatral za vredno, da bi odgovoril. Ukazal je orožniku, da je odprl in prebrskal vse predale v pisalniku, vzel ven vsa pisma in papirje, ki jih je agent naglo preletel z očmi ter metal deloma na tla, deloma v usnjato vrečo. Za pisalnikom so prišle na vrsto omare, kjer so vse razmetali. Po omarah so preiskali Marijino posteljico. Agent je ukazal Luizi, naj dvigne otroka z velike postelje, ki so jo tudi hoteli preiskati.

»Pospravite mi posteljico«, je ježno odgovorila Luiza. Do tega trenutka je stal lopov Carlascia vedno nemo in mrko za svojimi brki, kakor da bi ta opravek, ki ga je na tihem mogoče želel, sedaj ne bil popolnoma po njegovi volji. Sedaj se je pa premaknil, in ne da bi kaj zinil, je začel s svojimi ogromnimi rokami pospravljati žimnice in blazinice na posteljici. Luiza je položila vanjo otroka. Razmetali in prebrskali so tudi veliko posteljo brez uspeha. Marija ni več jokala, s široko odprtimi očmi je gledala ta nered.

»Sedaj pojdite z menoj«, je rekel agent. Luiza je bila prepričana, da bodo odpeljali tudi njo z možem, zato je prosila, naj pripeljejo služkinjo, da ji bo izročila otroka. Vseled misli, da bodo odgnali tudi Luizo v zapor, da hočejo odvzeti bolni Mariji tudi mater, je bil Franco ves iz sebe od jeze in žalosti. Glasno je ugovarjal:

»To ni mogoče! Povejte!

Agentu se ni zdelo vredno, da bi mu odgovoril. Ukazal je, naj pripeljejo služkinjo. Napol mrtva od strahu je stokajoč in ihtoč stopila služkinja med orožnike.

»Neumnica!« je zamrmral Franco med zobmi.

»Ženska bo ostala z otrokom tu«, je rekel agent. »Vi hoste šli z menoj. Prisostvovati morate hišni preiskavi.« Ukazal je vzeti luč, pustil v spalnici orožnika ter šel v dvorano. Sledili so mu ostali orožniki, Bianconi, Franco in Luiza.

»Predno nadaljujem s preiskavo«, je rekel, »vas vprašam, kar bi vas vprašal že prej, če bi bilo vaše vedenje nekoliko boljše. Povejte mi, ali imate orožje, razglase za upore, letake, bodisi tiskane ali pisane, ki so sovražni c. kr. vladi.«

Franco je odločno odgovoril:

»Ne.«

»Bomo videli«, je rekel agent.

»Izvolite.«

Medtem ko je komisar odmikal pohištvo od sten, povsodi pregledoval in brskal, se je spomnila Luiza, da ji je pokazal stric pred osmimi ali desetimi leti v omari v sobi drugega nadstropja neko staro sabljo, ki je stala tam od leta 1812. Bila je to sablja nekega drugega Petra Bibere, konjeniškega poročnika, ki je padel pri Malojaroslavcu. V tej sobi, ki je bila nad kuhinjo, ni nikdar nihče spal, nihče ni šel nikoli tja, kot da bi je ne bilo. Luiza je popolnoma pozabila na staro cesarsko sabljo. O Bog, sedaj se je spomnila nanjo! Če je tudi stric pozabil nanjo. Če je leta osemindesetega

po vojni ni oddal, ko je bilo pod smrtno kaznijo zapovedano, da se mora oddati vse orožje! Ali ni mislil stric v svoji patrijarhalni preprostosti, da je vendar postal ta družinski spomin, ki je že šestindeset let ležal na dnu nekega predala, nevarno in prepovedano orožje? In Franco, Franco, ki ni ničesar vedel. Luiza je držala roke na stolovnem naslonjaču. Stol je ves zaškripal vsled krčevitega prijema. Dvignila je roke, prestrašena, kot da bi govorila.

Videla je, kako gre policaj iz sobe v sobo s svojimi orožniki, kako pride v ono sobo, odpre omaro, brska in najde sabljo. Trudila se je, da bi se spomnila natančno, na katerem mestu jo je videla, da bi našla kak izhod. Molčala je in mehanično sledila z očmi sveči, ki jo je premikal orožnik po migljajih svojega poveljnika, sedaj k odprtemu predalu, sedaj v kak kot, sedaj h kaki sliki, ki jo je oni snel, da bi pogledal zadaj. Nikaka rešitev ji ni prišla na misel. Če je stric pozabil oddati sabljo, da je edino upanje to, da bodo ono sabljo prezrli.

Franco se je naslonil na peč in z nagubanim čelom sledil vsakemu gibanju teh ljudi. Ko so brskali z rokami po predalih, se mu je videlo, kako so se mu od jeze premikale čeljusti. Ni se čulo drugega, kot kako trdo agentovo povelje, kak ponižen odgovor orožnikov. Nič se ni gnilo okoli njih, kot njihove velike sence, ki so plesale po stenah. Carinikov, Francov in Luizin molk je bil podoben molku onih, ki stoje v dvorani prepovedanih iger in so med kratkimi klici igralcev stavili velike svote. Grozeči obraz, grozeči glas agentov, se ni izpremenil, četudi ni ničesar našel. Luizi se je zdel kot človek, ki je prepričan, da bo dosegel svoj namen. In ni mogla ničesar storiti, niti Franca posvariti. Pa je bilo mogoče boljše, da ni ničesar vedel, mogoče bi ga mogla nevednost rešiti.

(Dalje prihodnjic.)

Za deložirane rodbine se iščejo za prvo silo primerni prostori, vsaj streha. Ljudje, bodite človeški in prijavite take prilike »Marstanu.« 452

Mesečno sobo, ako jo iščete ali jo želite oddati, zglasite se v posredovalnici »Marstan«, Rotovski trg. 453

Od 120 din. naprej ure za tovarne, šole, salone, kuhinje, budilke, žepne ure. Velika zaloga nakitja v zlatu in srebru, kupim zlomljeno zlato, srebro, nošene žepne ure. Prevzamem vse vrste popravila po znižanih cenah. — Lovro Stojec, urar, Maribor, Jurčičeva 8.

Lepa kuhinjska oprema, belo barvana se po zelo ugodni ceni prodaja. Maribor, Dušanova ulica 2.

Solske torbice, mape in jermeni za knjige, nahrbtniki, kakor tudi različni kovčki in torbice za potovanje priporoča Ivan Kravos, Maribor, Aleksandrova c. 13.

Kavarna »Mestni park«. Vsak dan svira znani Slager-Trio »Šmid-Hercer-Bernkopf« od 21. do 1. ure in popoldne (pri lepem vremenu) od 17. do 19. ure.

Posestvo

v izmeri 9 orolov, zidana hiša z gospodarskim poslopjem ob cesti v bližini Maribora se prodaja poceni. Posredovalci izključeni. Poizvedbe pri dr. Muleju, odvetniku v Mariboru, Aleksandrova cesta 30. 451

Odvetniško pisarno

je otvoril

Dr. Ivan Sket

v Mariboru, na Aleksandrovi cesti števil. 8, I. nadstropje, (»mestni park« v bližini)

Armin Ellinger

trgovina usnja in čevljarских potrebščin

Kralja Petra trg 9. MARIBOR Kralja Petra trg 8.

POPRAVILA

MEHANIČAR IVAN LEGAT

specialist za pisarniške stroje

MARIBOR

samo Vetrinjska ulica 30.

Telefon št. 434.

Priporočajo se

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Za poljske križe

si mnogi želijo Kristusove podobe (korpuse). Da ustreže ljudem, jih je oskrbela Tiskarna sv. Cirila v Mariboru, kjer se dobijo po sledečih cenah: 65 cm veliki po 550 din., 75 cm veliki po 600 din., 80 cm veliki po 700 in 800 din., 90 cm veliki po 800 din., 100 cm veliki po 950 din. in po 1280 din., 120 cm veliki po 1700 din.

Stenski križi

z leseno podobo (korpusom) stanejo: Velikost 20 cm po 42 in 77 din., 25 cm po 55 in 90 din., 30 cm po 77 in 100 din., 35 cm po 96 in 115 din., 40 cm po 140 din.

Stenski križi

s kovinasto podobo stanejo v raznih velikostih po 4, 12, 18 in 24 din.

Stoječi križi

s kovinasto podobo stanejo v raznih velikostih in izpeljavah po 22, 24, 28, 30 in 36 din.

Izpeljava je zelo okusna in solidna ter se toplo priporoča, da si vsak, kdor križe potrebuje, iste kupi v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Kupujte samo prvovrstno

: domačo svinjsko mast :

znamke **J. P.** znamke

Lastni izdelek tvrdke

Janko Popovič v Ljubljani.

Najnižje cene!

Solidna posredba!

Razpošilja se v sodih po 50, 100 in 200 kg.

Radi izborne kvalitete Vam priporočamo nabaviti si za jesen in zimo

KARO-čevlje

Lastne delavnice — solidne cene.

MARIBOR, Koroška cesta št. 19.

Le najboljše je najcenejše.

VOLTA

DOMAČA
ŽARNICA

TOVARNA
VOLTA P.D.
MARIBOR

Prva žebljarska in železoobratna zadruga v Kropi in Kamni gorici.

Pisma: Žebljarska zadruga, Kropa (Jugoslavija).

Telefon interurban Podnart.

Brzjavke: Zadruga Kropa.

Žebli za normalne in ozkotirne železnice, žebli za ladje, črni ali pocinkani, žebli za zgradbe, les i. t. d., žebli za čevlje. Spojke za odre in prage, spojke za ladje in splave. Železne brane. Zobje za brane. Kljuke za podobe, zid, cevi, žlebe i. t. d. Vijaki z maticami. Podložne pločice. Matice. Zakovice za tenderje, kotle, sode, mostove, pločeno, kolesa itd. Vijalni čepi. Verige.

Vsi v našo stroko spadajoči železni izdelki po vzorcih in rabah najceneje.

Ilustrovani ceniki na razpolago! — Prodaja se samo na debelo trgovcem.